

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,

В.о. ректора В.О. Богомолов

« _____ » _____ 20__ року

Програма

фахового вступного випробування за спеціальністю

051 «Економіка», освітня програма «Економіка»

для участі в конкурсі щодо зарахування до аспірантури для здобуття наукового
ступеня доктора філософії

Харків 2020 р.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступний іспит фахівців третього освітньо-наукового рівня «доктор філософії» спеціальність 051 «Економіка».

Програма спрямована на організацію самостійної роботи абітурієнтів для підготовки до фахового вступного екзамену; роз'яснення структури та організації вступного випробування, змісту навчальних дисциплін, за якими проводиться випробування, а також критеріїв оцінювання з метою забезпечення прозорості процесу прийому на навчання для здобуття третього освітньо-наукового рівня «доктор філософії».

Мета іспиту: перевірка і оцінка знань при підготовці фахівців третього освітньо-наукового рівня.

Абітурієнт повинен знати:

- теоретичні основи дослідження, методологію його проведення, визначення принципів та методів його реалізації;
- рівні економічного дослідження;
- закони економічного дослідження;
- Теоретичні основи соціальної відповідальності;
- зміст планування персоналу;
- важливіші методики відбору кадрів;
- сутність та зміст управління якістю трудових ресурсів;
- основні методи і підходи економічної діагностики, тобто її інструментарію;
- методику опрацювання бухгалтерської звітності для цілей економічної діагностики;
- теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту;
- загальні основи управління стратегічними змінами;
- способи визначення рівня та послідовності стратегічних змін;
- принципи формування системи економічного управління на підприємстві;
- правила формування системи бюджетного управління й вимоги до наповнення її елементів;
- теорію та практику управління конкурентоспроможністю підприємства;
- принципи становлення глобальної економіки;
- основні теорії глобалістики;
- основні теоретико-методичні засади інтелектуального бізнесу;
- сутність і специфіку інтелектуальних продуктів та процесу їх створення;
- характеристика управління проектами, обґрунтування доцільності проекту, основні форми організаційної структури проектів;
- сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;
- методичні положення та інструментарій оцінювання інноваційного розвитку національних економік.

Абітурієнт повинен уміти:

- визначити об'єкт та предмет дослідження;
- проводити аналіз стану конкретної проблеми на діючому підприємстві;
- розробляти практичні рекомендації щодо вирішення досліджуваної проблеми;
- оцінювати економічний ефект від впровадження у виробництво одержаних результатів;
- провести аналіз соціальної відповідальності підприємства;
- проводити відбір трудових ресурсів, володіти методикою проведення співбесід при відборі кадрів;
- скласти резюме;
- ефективно вирішувати міжособистісні конфлікти на підприємстві;
- розраховувати показники економічної ефективності менеджменту персоналу;
- агрегувати бухгалтерсько-фінансову звітність підприємства;
- бути спроможним логічно відновити господарські операції відображені у звітності та запропонувати заходи щодо покращення стану підприємства у майбутніх періодах його діяльності;
- дослідити зовнішні і внутрішні чинники фінансової стійкості підприємства, що діагностується;
- застосовувати теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту щодо практичної діяльності підприємства;
- структурувати проблеми з метою впровадження стратегічних змін на підприємстві;
- скласти операційні й фінансові бюджети підприємства та оцінювати їх виконання;
- обґрунтовувати оптимальний інвестиційний портфель підприємства;
- ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, визначити ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;
- застосовувати знання теоретичної і методологічної бази глобалістики у процесі організації міжнародної економіки;
- прогнозувати вектори конкурентної стратегії розвитку України в умовах глобалізації;
- визначити прийнятні бізнес-моделі інтелектуального бізнесу;
- застосовувати законодавчу базу для створення та ведення інтелектуального бізнесу;
- розраховувати ефективність проекту за критеріями: чистий дисконтований дохід, термін окупності;
- обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки;
- збирати і систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1 Теоретична частина

Стратегічне управління підприємствами

Загальні основи управління стратегічними змінами. Визначення рівня та послідовності стратегічних змін. Етапи реалізації стратегії підприємства. Ресурсно-компетенційна база стратегічних змін. Когнітивність як передумова стратегічного розвитку підприємства. Впровадження змін на різних етапах життєвого циклу організації. Організаційні аспекти проведення змін на підприємстві. Функціональні стратегії в процесі реалізації стратегічних змін. Взаємозв'язок між стратегією та організаційною структурою управління підприємством. Організаційна культура і управління стратегічними змінами. Учасники процесу впровадження стратегічних змін.

Фінансовий менеджмент

Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту. Аналіз фінансових звітів підприємства. Управління грошовими потоками на підприємстві. Управління прибутком підприємства. Управління активами підприємства. Вартість і оптимізація структури капіталу підприємства. Внутрішньфірмове фінансове прогнозування та планування на підприємстві. Антикризове фінансове управління на підприємстві. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках. Управління інвестиціями на підприємстві. Управління фінансовими ризиками підприємства.

Управління проектами

Загальна характеристика управління проектами. Ініціювання та планування змісту проекту. Структуризація проекту. Планування проекту в часі. Планування людських і матеріальних ресурсів проекту. Планування витрат і складання бюджету проекту. Основні форми організаційної структури проекту. Управління проектними ризиками в проектах. Контроль за реалізацією проекту. Управління якістю проектів. Завершення проекту. Автоматизація управління проектами.

Глобальна економіка

Становлення глобальної економіки. Ідеологічні концепції і платформи глобалістики. Основні теорії глобалістики. Сучасна методологія глобалістики. Парадокси глобалізації та проблеми її доказової бази. Система критики глобалізації. Інституційне середовище глобальних трансформацій. Регулятивні механізми глобальної економіки. Міжнародні стратегії глобалізації. Альтерглобалізм: становлення і перспективи розвитку. Сценарні карти глобального розвитку. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.

Економічна діагностика

Предмет і завдання дисципліни «Економічна діагностика». Діагностика майна і ринкової цінності підприємства. Управлінська діагностика. Фінансова діагностика підприємства. Діагностика економічної безпеки підприємства. Діагностика виробничого потенціалу підприємства. Оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів. Діагностика конкурентоспроможності підприємства і його продукції. Діагностика корпоративної культури підприємства.

Конкурентоспроможність підприємства

Сучасні теорії конкуренції. Державне регулювання конкуренції. Діагностика конкурентного середовища підприємства. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових. Формування конкурентних переваг підприємства. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції. Управління конкурентоспроможністю підприємства. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.

Економічне управління підприємством

Уведення в дисципліну «Економічне управління підприємством». Системна характеристика економічного управління підприємством. Технологія розв'язання завдань економічного управління підприємством економічного управління. Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримування. Система бюджетного управління. Організація бюджетного управління. Технологія формування операційних бюджетів. Розроблення бюджету доходів і витрат. Управління грошовими потоками підприємства. Інформаційне забезпечення бюджетного управління. Фінансова діагностика підприємства. Управління чистим оборотним капіталом. Управління інвестиційним портфелем підприємства. Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства.

Менеджмент персоналу

Основні аспекти менеджменту персоналу. Особливості трудового ресурсу. Зміст Планування персоналу. Наукові основи відбору кадрів. Критерії та джерела відбору кадрів. Методики відбору кадрів. Методики управління якістю окремих робітників. Методики управління якістю персоналу у цілому. Ефективність менеджменту персоналу.

Інтелектуальний бізнес

Теоретичні засади інтелектуального бізнесу. Інтелектуальні продукти: сутність і особливості створення. Нормативно-правові засади інтелектуального бізнесу в Україні. Моделювання інтелектуального бізнесу. Управління інтелектуальним бізнесом. Інформаційне забезпечення інтелектуального

бізнесу. Мотивація виробників інтелектуальних продуктів. Ризики інтелектуального бізнесу. Економічна безпека інтелектуального бізнесу. Ведення інтелектуального бізнесу. Віртуалізація інтелектуального бізнесу.

Соціальна відповідальність

Загальне уявлення Соціальної відповідальності. Історичний аспект у розвитку поняття «Соціальна відповідальність». Роль і місце Соціальної відповідальності. Сутність і зміст Відповідальності. Види Соціальної відповідальності. Еволюція поглядів на соціальну відповідальність в бізнесі. Відповідальність, обов'язок, права. Відповідальність керівника при Підготовці та реалізації управлінських рішень (ПРУР). Взаємозв'язок соціальної і юридичної відповідальності. Критерії та рівні соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність і імідж організації.

Інноваційний розвиток підприємства

Інновації і циклічність економічного розвитку. Ключові поняття інноваційного розвитку. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері. Інфраструктура ринку інновацій. Державна підтримка інноваційного підприємництва. Національні інноваційні системи. Маркетинг інновацій. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства. Інноваційний потенціал підприємства. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності.

Методологія наукових досліджень

Дослідження – важливіші аспекти. Методики дослідження. Фундаментальне дослідження. Прикладне дослідження. Методологія дослідження.

2.2 Практична частина

Задача 1. За даними Форми №1 виконайте експрес-діагностику активу балансу підприємства та зробіть висновки.

АКТИВ	На початок періоду	На кінець періоду
<u>I. Необоротні активи</u>		
Основні кошти	15,40	11,70
Усього за розділом I	15,40 грн.	11,70 грн.
<u>II. Оборотні активи</u>		
Запаси :		
виробничі запаси	47,10	18,50
готова продукція	538,60	497,60
товари		
Векселі отримані		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги :		

чиста реалізаційна вартість	172,10	369,30
первинна вартість *		
резерв сумнівних боргів *		
Дебіторська заборгованість по розрахунках :		
з бюджетом	0,90	2,40
по виданих авансах		
по внутрішніх розрахунках		
Інша поточна дебіторська заборгованість	21,70	1,40
Поточні фінансові інвестиції		
Грошові кошти і їх еквіваленти :		
у національній валюті		1,30
в іноземній валюті		
Інші оборотні активи	5,30	3,00
Усього за розділом II	785,70 грн.	893,50 грн.
III. Витрати майбутніх періодів	0,20 грн.	20,10 грн.
БАЛАНС(801,30 грн.	925,30 грн.

Задача 2. За даними Форми №1 та №2 зробіть аналіз оборотного капіталу підприємства та визначте проблеми у його русі.

АКТИВ	На початок періоду	На кінець періоду
II. Оборотні активи		
Запаси :		
виробничі запаси	1799,40	1990,10
незавершене виробництво	2148,70	1803,10
готова продукція	1646,10	2068,20
товари	0,90	3,10
Векселі отримані		10,00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи , послуги :		
чиста реалізаційна вартість	590,60	412,90
Дебіторська заборгованість по розрахунках :		
з бюджетом	154,10	103,80
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,50	0,50
Поточні фінансові інвестиції		
Грошові кошти і їх еквіваленти :		
у національній валюті	2,00	0,40
в іноземній валюті		
Інші оборотні активи		
Усього за розділом II	6 342,30 тис. грн.	6 392,10 тис. грн.

Стаття	За звітний період
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7458,60
Податок на додану вартість	1162,40
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6296,20

Задача 3. Розрахуйте показники рентабельності та зробіть висновок про діяльність підприємства

АКТИВ	Середнє за 2001 рік	Середнє за 2002 рік
Необоротні активи	11 248,50	10 339,00
Оборотні активи	6 392,90	6 535,40

БАЛАНС (сума рядків 080, 260, 270)	17 641,40	16 874,40
ПАСИВ		
Власний капітал	14 270,40	14 471,70
Довгострокові зобов'язання	352,30	319,60
Поточні зобов'язання	3 018,70	2 083,10
БАЛАНС	17 641,40	16 874,40

Стаття	За звітний період	За попередній період
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	258970,00	162007,00
Податок на додану вартість	11744,00	9986,00
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	247226,00	152021,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	145116,00	96906,00
Валовий :		
прибуток	102110,00	55115,00
Фінансовий результат від операційної діяльності (ФРОД) :		
прибуток	79068,00	34636,00
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування :		
прибуток	66815,00	46963,00
Податок на прибуток від звичайної діяльності	4922,00	14351,00
ЧИСТИЙ :		
прибуток	61893,00	32612,00

Задача 4. Визначте показники структури капіталу за 2001 та 2002 роки та зробіть за ними висновки.

ПАСИВ	Середнє за 2001 рік	Середнє за 2002 рік
Власний капітал	14 525,50	15 252,10
Довгострокові зобов'язання	319,60	633,00
Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків		100,00
Векселі видані	29,00	23,70
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги :	347,90	371,30
Поточні зобов'язання по розрахунках:		
по отриманих авансах	28,00	197,30
з бюджетом	1200,30	116,10
по страхуванню	135,40	88,40
по оплаті праці	318,70	178,50
Інші поточні зобов'язання	23,80	19,40
Усього Поточні зобов'язання	2 083,10	1 094,70
БАЛАНС	16 928,20	16 979,80

АКТИВ	Середнє за 2001 рік	Середнє за 2002 рік
Необоротні активи	10 392,80	10 084,50
Оборотні активи		
Запаси :		
виробничі запаси	1608,80	1360,10
тварини на вирощуванні й відгодівлі		
незавершене виробництво	1912,20	1815,10
готова продукція	1869,80	2756,60
товари	18,30	8,90

Задача 5. Визначте точку беззбитковості та поріг рентабельності в діяльності підприємства. Зробіть висновки щодо їх зміни.

I. Фінансові результати

Стаття	За звітний період
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	217694,00
Податок на додану вартість	-7645,00
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	210049,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-117103,00
Валова :	
прибуток	92946,00
Інші операційні доходи	23203,00
Адміністративні видатки	-10237,00
Витрати на збут	-2626,00
Інші операційні витрати	-26831,00
Фінансовий результат від операційної діяльності (ФРОД):	
прибуток	76475,00
Інші фінансові доходи	5658,00
Інші доходи	6273,00
Фінансові видатки	7,00
Інші витрати	-19688,00
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування:	
прибуток	68711,00
Податок на прибуток від звичайної діяльності	6444,00
ЧИСТИЙ :	
прибуток	62267,00

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	За звітний період
Матеріальні витрати	66630,00
Витрати на оплату праці	24358,00
Відрахування на соціальні потреби	9442,00
Амортизація	15043,00
Інші операційні витрати	21336,00
Усього	136809,00

Задача 6. Підприємство вирішує, чи варто йому вкладати інвестиції в устаткування, вартість якого 3500 у.о. , що дозволяє збільшити об'єм продажів на 6000 у.о. (у постійних цінах) впродовж двох років. Витрати складуть 3000 у.о. Реальна ставка доходу - **10%**, індекс інфляції прогнозується **50%** в рік. У разі реалізації проекту ціни на продукцію зростатимуть всього на 30%, а витрати — на 50% в рік. Розрахувати чисту поточну вартість (NPV) проекту з урахуванням інфляції.

Задача 7. До розгляду пропонується проект з виробництва нового умовного високотехнологічного устаткування. На основі вихідних даних необхідно визначити ефективність проекту.

Інвестиційні витрати	13000000 грн.
Ставка податку на прибуток	18%
Матеріальні витрати	1350000 грн.
Фонд оплати праці	138500 грн.
Амортизація	370000 грн.

Обсяг реалізації	95 шт/рік
Ціна одиниці продукції	200000 грн.
Ставка дисконту	17 %
Період первинної інвестиції	4 роки

Задача 8. Два інвестиційні проекти однаковою вартістю по 10000 у.о., розраховані на 3 роки, приносять однаковий поточний дохід при ставці дисконту 12% річних. Перший проект має єдиний грошовий потік в кінці третього року у розмірі 16860 у.о., другий проект приносить грошовий дохід щорічно по 5000 у.о. Якому з проектів слід віддати перевагу. Використовуючи показник дюрації визначити якому проекту слід віддати перевагу.

Проект	Капитальные вложения	t	r	Доход по годам			(сумма дисконт. доходов)	D
				1	2	3		
А	10000	3	0,12			16860		
Б	10000	3	0,12	5000	5000	5000		

Задача 9. Три інвестиційні проекти однакової вартості по 15000 у.о., розраховані на 4 роки, приносять однаковий поточний дохід при ставці дисконту 15% річних. Дані щодо одержуваних доходів представлені в таблиці 1. Розрахувати невідомі показники і визначити якому проекту слід віддати перевагу використовуючи показник дюрації.

Проект	Капит. вложения	r	Доход по годам								PV	D
			1	1г	2	2г	3	3г	4	4г		
А	15000	0,15	5000				2020		1250			
Б	15000	0,15			4500		2500		2350			
В	15000	0,15	3500				2750		2690			

Задача 10. Використовуючи загальний перелік робіт по умовному інвестиційному проекту побудуйте сітьовий графік його реалізації.

Таблиця 1 - Характеристика робіт за проектом організації технологічної лінії

Код роботи	Назва (зміст) роботи	Безпосередньо попередня робота	Тривалість роботи, днів
611	Добір і підготовка операторів технологічної лінії	—	25
612	Добір і підготовка механіків з ремонту та експлуатації технологічної лінії	—	30
613	Добір і підготовка електриків з експлуатації технологічної лінії	—	32
621	Підготовка приміщення	—	10
622	Розміщення замовлення	—	15
631	Розробка програми навчання операторів	611	3
632	Підготовка та навчання операторів	621	7
641	Практичне навчання операторів, механіків та електриків на робочих місцях під час налагодження та пуску лінії	632	4
Усього	—	—	129
Усього	—	—	129

Задача 11. До розгляду представляється проект по виробництву нового високотехнологічного устаткування. Необхідно виявити найважливіші чинники, так звані «критичні змінні», здатні найсерйозніше вплинути на проект і перевірити дію послідовних змін цих чинників на результати проекту.

Показники	Базовий варіант
Інвестиційні витрати, грн.	13000000
Ставка податку на прибуток, %	18
Матеріальні витрати, грн.	1350000
ФОП, грн.	138500
Амортизація, грн.	370000
Обсяг реалізації, шт./рік	95
Ціна одиниці продукції, грн./шт.	200000
Ставка дисконту, %	0,17
Період первинної інвестиції	4
Дохід, грн.	12628050
Чистий дисконтований дохід, грн.	21641708,87

Показники	Зміна чинника, %	Нове значення NPV	Зміна NPV, %	Еластичність NPV	Рейтинг чинників проекту
Інвестиційні витрати	-10				
Ставка податку на прибуток	10				
Матеріальні витрати	-20				
ФОП	-5				
Амортизація	30				
Об'єм реалізації	50				
Ціна одиниці продукції	-10				
Ставка дисконту	20				
Період первинної інвестиції	-25				

Задача 12. Компанія Dinotec є виробником засобів догляду за басейнами. Нещодавно неполадки в роботі устаткування, що переміщує хімічний склад, який перешкоджає утворенню водоростей, привели до випуску партії товару, що не тільки зупиняє ріст водоростей, але й надає кольору води гарний світло-блакитний відтінок (без небажаних побічних ефектів).

Для наведеної ситуації необхідно визначити:

- 1) проблеми або можливості підприємства (фірми, організації), що вимагають рішення;
- 2) основне джерело виявлених проблем або можливостей;
- 3) цілі оперативного й стратегічного управління, що впливають із виявлених проблем або можливостей;
- 4) проблеми, що вимагають більш глибокого дослідження.

Результати аналізу оформити в табличному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1 – Характеристика ситуацій

Результати аналізу				
Проблеми/ можливості, що вимагають рішення	Джерело проблем/ можливостей	Цілі		Потенційні проблеми
		оперативного управління	стратегічного управління	

Задача 13. Нещодавно співробітник державного університету, відповідальний за набір студентів у магістратуру, вирішив збільшити число слухачів і зробив пропозицію 20 талановитим студентам. Тільки п'ять пропозицій було прийнято, у той час, як раніше приймалося близько 90% пропозицій. Опитування студентів, що відхилили таку пропозицію, показав, що основною причиною відмови були занадто «обмежувальні» умови навчання на курсі.

Для наведеної ситуації необхідно визначити:

- 1) проблеми або можливості підприємства (фірми, організації), що вимагають рішення;
- 2) основне джерело виявлених проблем або можливостей;
- 3) цілі оперативного й стратегічного управління, що впливають із виявлених проблем або можливостей;
- 4) проблеми, що вимагають більш глибокого дослідження.

Результати аналізу оформити в табличному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1 – Характеристика ситуацій

Результати аналізу				
Проблеми/ можливості, що вимагають рішення	Джерело проблем/ можливостей	Цілі		Потенційні проблеми
		оперативного управління	стратегічного управління	

Задача 14. Торговельне підприємство ТОВ «Гастро-Інвест» досягло успіху на невеликому регіональному ринку. Керівництво в значній мірі пояснювало цей успіх дією унікальної системи розподілу, що гарантувала постачання свіжих товарів у роздрібні магазини не рідше, ніж два рази на тиждень. Директори компанії запланували розширити географічний ринок «Гастро-Інвест» за умови, що не буде змінений режим дворазових постачань товару.

Для наведеної ситуації необхідно визначити:

- 1) проблеми або можливості підприємства (фірми, організації), що вимагають рішення;
- 2) основне джерело виявлених проблем або можливостей;
- 3) цілі оперативного й стратегічного управління, що впливають із виявлених проблем або можливостей;
- 4) проблеми, що вимагають більш глибокого дослідження.

Результати аналізу оформити в табличному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1 – Характеристика ситуацій

Результати аналізу				
Проблеми/ можливості, що вимагають рішення	Джерело проблем/ можливостей	Цілі		Потенційні проблеми
		оперативного управління	стратегічного управління	

Задача 15. Компанія EJ.Ltd, що виробляє досить різноманітний асортимент медичних інструментів як для спеціалізованих установ, так і для продажу споживачам через мережу основних фармацевтичних магазинів і аптек, займає

міцне положення на британському ринку, а також відома закордоном. У цей час у стадії розробки перебуває нова модель цифрового термометра для широкого споживача. Ринок побутових термометрів у Великобританії відрізняється традиційним консерватизмом. Недавнє дослідження показує, що тільки 35% родин мають термометри, причому 75% термометрів – це вироби, які випускала EJ.Ltd.

Для наведеної ситуації необхідно визначити:

- 1) проблеми або можливості підприємства (фірми, організації), що вимагають рішення;
- 2) основне джерело виявлених проблем або можливостей;
- 3) цілі оперативного й стратегічного управління, що впливають із виявлених проблем або можливостей;
- 4) проблеми, що вимагають більш глибокого дослідження.

Результати аналізу оформити в табличному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1 – Характеристика ситуацій

Результати аналізу				
Проблеми/ можливості, що вимагають рішення	Джерело проблем/ можливостей	Цілі		Потенційні проблеми
		оперативного управління	стратегічного управління	

Задача 16. Фірма Konserven GmbH – виробник заморожених продуктів у Німеччині з 1970 р. – запропонувала на ринок ряд консервів і глибокозаморожених продуктів – в основному овочів і домашнього птаха. Споживачі мали досить неясні уявлення про товари цієї фірми. Ім'я фірми було майже невідомо. У фірми Konserven GmbH на внутрішньому ринку були два національних конкуренти й один – швейцарський. Галузь заморожених продуктів у той час була досить молодого і характеризувалася незначним розвитком. Частка Konserven GmbH у цій галузі виробництва становила 20%. Фірма задумала розширити свої асортименти, запропонувавши «заморожене готове меню» в алюмінієвій фользі.

Для наведеної ситуації необхідно визначити:

- 1) проблеми або можливості підприємства (фірми, організації), що вимагають рішення;
- 2) основне джерело виявлених проблем або можливостей;
- 3) цілі оперативного й стратегічного управління, що впливають із виявлених проблем або можливостей;
- 4) проблеми, що вимагають більш глибокого дослідження.

Результати аналізу оформити в табличному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1 – Характеристика ситуацій

Результати аналізу				
Проблеми/ можливості, що вимагають рішення	Джерело проблем/ можливостей	Цілі		Потенційні проблеми
		оперативного управління	стратегічного управління	

Задача 17. За результатами діяльності у звітному періоді підприємством було отримано наступні фінансові результати (тис. грн.):

- доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, 5902,2

послуг)		
– податок на додану вартість		60,6
– собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)		4780,4
– інші операційні доходи		57,3
– адміністративні витрати		94,4
– витрати на збут		14,9
– інші операційні витрати		76,0
– доходи від участі у капіталі		61,8
– втрати від участі у капіталі		42,9
– інші фінансові доходи		122,1
– фінансові витрати		78,5
– інші доходи		117,4
– інші витрати		57,1

Необхідно визначити чистий прибуток підприємства за звітний період.

Задача 18. Підприємству необхідно залучити кредит у розмірі 170 тис. грн., терміном на 3 роки. Комерційні банки пропонують наступні умови.

Умови	Банк 1	Банк 2	Банк 3
Рівень річної відсоткової ставки, %	18	1 рік - 13 2 рік - 15 3 рік - 18	18
Погашення основної суми боргу	Наприкінці кредитного періоду	Наприкінці кредитного періоду	Рівними частинами суми наприкінці кожного року

Визначите, яка із кредитних пропозицій банків є найбільш привабливою для підприємства?

Задача 19. Підприємству необхідно залучити кредит у розмірі 150 тис. грн., терміном на 4 роки. Комерційні банки пропонують наступні умови.

Умови	Банк 1	Банк 2	Банк 3
Рівень річної відсоткової ставки, %	1 рік - 12 2 рік - 15 3 рік - 16 4 рік - 18	17	18
Погашення основної суми боргу	Наприкінці кредитного періоду	10%, 20%, 30%, 40% суми наприкінці кожного року	Рівними частинами суми наприкінці кожного року

Визначите, яка із кредитних пропозицій банків є найбільш привабливою для підприємства?

Задача 20. Інвестиційна компанія прийняла до розгляду бізнес-плани двох інвестиційних проектів. Характеристики проектів наведені нижче. Ризик реалізації проекту А становить 15%, а проекту Б – 18%.

ПРОЕКТ А

Показники	Роки реалізації				
	1	2	3	4	5
Інвестиційні витрати, тис. грн.	2500	1500	-	-	-
Валові доходи, тис. грн.	-	3500	3500	3600	3200
Валові витрати, тис. грн.	-	2000	2200	2300	2000
у т.ч. амортизація, тис. грн.	-	250	350	330	310
Ставка податку на прибуток, %	18	17	16	16	16

ПРОЕКТ Б

Показники	Роки реалізації			
	1	2	3	4
Інвестиційні витрати, тис. грн.	4200	-	-	-
Валові доходи, тис. грн.	-	3600	3100	3500
Валові витрати, тис. грн.	-	1750	1500	1600
у т.ч. амортизація, тис. грн.	-	450	420	410
Ставка податку на прибуток, %	18	17	16	16

Обґрунтуйте, реалізації якого із проектів необхідно віддати перевагу.

Задача 21. На основі наведених даних необхідно визначити коефіцієнти ліквідності та коефіцієнт фінансової незалежності. Використовуючи розраховані коефіцієнти необхідно зробити висновки щодо фінансового стану підприємства.

Баланс підприємства має такий спрощений вигляд:

- залишки грошових коштів у касі – 10 тис. грн.;
- ринкові цінні папери – 15 тис. грн.;
- кредиторська заборгованість – 70 тис. грн.;
- короткострокові кредити банку – 30 тис. грн.;
- дебіторська заборгованість – 65 тис. грн.;
- виробничі запаси – 80 тис. грн.;
- будівлі і споруди – 250 тис. грн.;
- інші короткострокові зобов'язання – 20 тис. грн.;
- нематеріальні активи – 23 тис. грн.;
- резервний фонд – 120 тис. грн.;
- додатковий вкладений капітал – 130 тис. грн.;
- інші основні засоби – 50 тис. грн.;
- нерозподілений прибуток – 30 тис. грн.;
- статутний капітал – 270 тис. грн.;
- залишки грошових коштів на поточному рахунку – 15 тис. грн.;
- інший додатковий капітал – 25 тис. грн.;
- інші оборотні активи – 40 тис. грн.;
- готова продукція на складі – 105 тис. грн.;
- незавершене виробництво – 70 тис. грн.;
- довгострокові кредити банку – 50 тис. грн.

Задача 22. Визначити оптимальний обсяг виробництва продукції, оптимальні ціни, при яких гранична виручка перевищуватиме граничні витрати підприємства. Базова ціна передбачає рентабельність виробництва продукції 10%. Підприємство може виробляти продукцію у обсягах, наведених у таблиці 1.

Результати розрахунку доцільно представити у наступному вигляді (табл.1).

Таблиця 1

Обсяг виробництва, т	Собівартість продукції, грн	Собівартість 1т, грн		Граничний прибуток		Ціна 1т продукції		Прибуток	
		Середня	Додаткова на 1 т вироб. прод.	min	max	min	max	min	max
420	42000								
430	42570								
440	43120								
450	43650								
500	45500								
600	51140								

Задача 23. На монополістичному ринку виготовлення умовної продукції Фірма 3 займає третє місце за якісними показниками і обсягом реалізації продукції.. Її становище небезпечне і тому керівництво розробило план заходів щодо збільшення обороту і скорочення непродуктивних витрат сировини. Сировина складає 61% у загальних витратах на виробництво. Враховуючи небезпечне становище на ринку Фірми 3 вона розробила план скорочення браку і витрат сировини у виробництві. Завдяки виконанню заходів плану обсяг реалізації продукції збільшився на 12 %, непродуктивні витрати і втрати скоротилися на 13%.

Потрібно визначити, як зміниться становище Фірми 3 на ринку після виконання заходів:

- зниження собівартості реалізованої продукції за проектом за рахунок зменшення браку і непродуктивних витрат;
- зниження собівартості продукції за рахунок скорочення умовно-постійних витрат на одиницю продукції.

Після проведених розрахунків доцільно порівняти та оцінити ефективність проведених заходів.

Використовуючи наведені вихідні дані потрібно розрахувати витрати і прибуток на 1 грн та рентабельність реалізованої продукції кожної фірми за базовими даними. Отримані дані доцільно представити у наступному вигляді (табл.1).

Таблиця 1 - Базові показники діяльності фірм

Показники	Од. виміру	Фірма 1	Фірма 2	Фірма 3 до заходу	Фірма 3 після заходу
1. Обсяг реалізації товарів	Млн.грн	8,4	6,8	4,5	
2. Собівартість продукції	Млн.грн	5,8	4,2	3,4	
3. Прибуток від реалізації	Млн.грн				
4. Непродуктивні витрати сировини (втрати, брак)	%	17	18	19	
5. Прибуток на 1 грн реалізації	Грн.				
6. Витрати на 1 грн реалізації	Грн.				
7. Рентабельність реалізації	%				

Задача 24. Підприємство (А) за показниками обсягу реалізації, собівартості продукції і прибутку, займає останнє місце на ринку серед основних конкурентів, табл. 1. Його позиція на ринку небезпечна і для зміцнення її потрібно упровадити нову технологію виробництва, яка створить передумови для зниження собівартості продукції і підвищення прибутковості. Капітальні витрати на придбання і встановлення нового обладнання за проектом становлять 1250 тис. грн.

Таблиця 1

Підприємство	Обсяг продажу, тис.т	Собівартість од. продукції, тис.грн	Ціна од. продукції, тис.грн	Прибуток на од. продукції, тис.грн
А	250	10	11	
Б	270	9,9	11	
В	300	9,8	11	
Г	350	9,6	11	

Порівняльні показники базового і проектного варіантів підприємства А доцільно представити у вигляді табл.2.

Таблиця 2

Показники	Ум.позн.	Варіант	
		Базовий	Проектний
1. Обсяг виробництва, тис.т	Q	250	450
2. Оптова ціна 1т продукції, тис.грн	Ц	11	10
3. Собівартість 1 т продукції, тис.грн	S	10	7,38
4. Брак продукції, %	% _{бр}	5	1,5
5. Витрати ел.енергії на 1т продукції, тис.квт	В _{ел}	10	5,2
6. Витрати сировини на 1т	М	1,1	1,01
7. Ціна 1т сировини, тис.грн	Ц _м	8	8
8. Частка умовно-постійних витрат у собівартості продукції, %	% _{у-п}	20	12
9. Тариф на 1 квт/год	Т _{ел}	0,156	0,1546

Необхідно визначити:

- зменшення витрат на одиницю продукції за рахунок економії електроенергії:

$$\Delta B_{ел} = (B_{ел}^{\delta} - B_{ел}^{np}) * T_{ел}$$

- зменшення витрат на одиницю продукції за рахунок економії матеріалів:

$$\Delta M = (M^{\delta} - M^{np}) * Ц_{м}$$

- розмір економії від скорочення відсотку бракованої продукції:

$$\Delta E_{бр} = (\%бр^{\delta} - \%бр^{np}) / 100 * S_{\delta}$$

- розмір економії за рахунок скорочення умовно-постійних витрат:

$$\Delta E_{у-п} = ((\%у-п^{\delta} - \%у-п^{np}) / 100 * S_{\delta}$$

- розмір загальної економії:

$$\Delta E = \Delta B_{ел} + \Delta M + \Delta E_{бр} + \Delta E_{у-п}$$

- новий рівень собівартості продукції за проектом:

$$S_{np} = S_{\delta} - \Delta E$$

- розмір додаткового прибутку за рахунок збільшення обсягу обороту:

$$\Delta PP_{об} = \Delta Q * (Ц_{\delta} - S_{\delta})$$

- розмір додаткового прибутку за рахунок зниження собівартості продукції:

$$\Delta PP_s = Q_{np} * (S_{\delta} - S_{np})$$

- розмір загального чистого прибутку:

$$\Delta PP_{ч} = \Delta PP_{об} + \Delta PP_s - \Sigma_{nod}$$

- розмір додаткового чистого грошового потоку:

$$\Delta Дч = \Delta PP_{ч} + \Delta A$$

- термін окупності інвестицій вкладених у проект:

$$t_{ок} = K / \Delta Дч$$

Задача 25. Розрахуйте індекс Херфіндаля-Хіршмана (I_H) для умов, наведених у табл. 1. Відповідно до розрахованого показника, зробіть висновок: у рамках яких типів ринку (досконала конкуренція, монополістична конкуренція, олігополія, монополія) діють фірми. Дайте коротку характеристику одному з них. Індекс Херфіндаля (Herfindahl Index, I_H)

$$I_H = \sum_{i=1}^n x_i^2,$$

Результати розрахунків доцільно представити у наступному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1 - Вихідні дані для розрахунку рівня інтенсивності конкуренції галузі

Підприємств	А			Б			В			Г		
	Обсяг реал. продукції, тис.т	Частка на ринку (Xi)	(Xi)*2	Обсяг реал. продукції, тис.т	Частка на ринку (Xi)	(Xi)*2	Обсяг реал. продукції, тис.т	Частка на ринку (Xi)	(Xi)*2	Обсяг реал. продукції, тис.т	Частка на ринку (Xi)	(Xi)*2
№1	45679.			12265			45896			45896		
№2	5486			4589			12589			4589		
№3	2548			12 369			12365			25698		
№4	12569			11589			8956			25478		
№5	13007			7965			12587			3698		
№6	14589			10336			12658			12589		
№7	5687			1548			12589			32547		
№8	78523			1258			4587			12547		
№9	4562			12369			56898			12587		
№10	10006			12587			12589			4569		
Всього												

Якщо $I_H \geq 1800$ – ринок високо монополізований;

$1000 \leq I_H \leq 1800$ – середній рівень монополізації;

$I_H \leq 1000$ – низький рівень монополізації.

Задача 26. На основі показників господарської діяльності умовного підприємства, визначте коефіцієнт конкурентоспроможності підприємства. Вагомість показників визначте шляхом експертного оцінювання.

Таблиця 1

Показник	Вага показника	Кількісне значення			Відносний факторний показник		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015
1. Виробнича складова		2013	2014	2015	2013	2014	2015
1.1 Витрати на 1 грн товарної продукції, коп.		0,92	1,34	0,79			
1.2 Фондовіддача		0,95	0,38	0,65			
1.3 Рентабельність продукції, %		15,6	18,2	17,2			
2. Фінансова складова							
2.1 Коефіцієнт автономії		0,73	0,28	0,15			
2.2 Коефіцієнт абсолютної ліквідності		0,01	0,025	0,036			
2.3 Коефіцієнт оборотності оборотних засобів		1,96	1,026	1,7			
3. Маркетингова складова							
3.1 Рентабельність продажів, %		16,3	18,2	15,2			
3.2 Коефіцієнт ефективності рекламної діяльності		0,25	0,62	0,36			
4. Трудова складова							
4.1 Продуктивність праці, грн./ люд		23,3	13,5	29,8			
4.2 Коефіцієнт поточності кадрів		0,025	0,1	0,098			
Сумарна оцінка	1		-				
Коефіцієнт конкурентоспроможності							

Методичні рекомендації до виконання завдання

Коефіцієнт конкурентоспроможності визначте за формулою:

$$KPP_i = \sqrt{A_1^2 + A_2^2 + A_3^2 + \dots + A_{ij}^2},$$

де KPP_i – рівень конкурентоспроможності підприємства
 $A_1, A_2, A_3, \dots, A_i$ – відносні факторні оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Розрахунок відносних значень показників факторної оцінки доцільно проводити використовуючи наступні формули:

$$A_i = \sum_{j=1}^n \beta_{J_{iA_i}} \times \Delta J_{iA_i}$$

$$\text{де } \Delta J_{iA_i} = \frac{J_{iA_i}}{J_{iA_i \max}} \text{ (для прямих показників)}$$

або

$$\Delta J_{iA_i} = 1 / \frac{J_{iA_i}}{J_{iA_i \max}} \text{ (для зворотних показників)}$$

ΔJ_{iA_i} – оцінка відносного часткового J_i -го показника в складі A_i ;
 $\beta_{J_{ij}}$ – вага відносного часткового J_i -го показника в складі відносної факторної оцінки.

Задача 27. Складіть графік надходження грошових коштів від покупців у другому кварталі, якщо відома наступна інформація:

- дебіторська заборгованість станом на 01.04 складає 65000 грн.;
- прогнозні щомісячні обсяги дебіторської заборгованості 150000 грн.

Умови розрахунків з покупцями за реалізовану продукцію:

- кошти, що поступають у місяці продажу – 65%;
- кошти, що поступають у наступному місяці – 30%;
- не поступають протягом аналізованого періоду (прострочена дебіторська заборгованість) – 5%.

Задача 28. Складіть бюджет виробництва на другий квартал року, якщо відома наступна інформація:

- запланований щомісячний обсяг продажу - 10000 од. продукції;
- залишки запасів готової продукції станом на 01.04 становлять 2500 од.;
- керівництво підприємства вважає, що щомісячні кінцеві залишки готової продукції на складі повинні складати 7% від обсягу продажів на наступний місяць.

Задача 29. Складіть бюджет закупівель сировини та матеріалів на другий квартал року, якщо відома наступна інформація:

- запланований щомісячний обсяг виробництва – 15000 од. продукції;
- норма витрати основної сировини складає 0,35 кг/од.;
- вартість основної сировини складає 15000 грн./т;
- залишки основної сировини на складі станом на 01.04 складають 3,2 т.;

- керівництво підприємства вважає, що на кінець кожного місяця воно повинне мати складські залишки сировини в обсязі 20% від потреб наступного місяця.

Задача 30. Складіть графік погашення кредиторської заборгованості за отримані матеріали на другий квартал року, якщо відома наступна інформація:

- кредиторська заборгованість станом на 01.04 складає 45000 грн.;
- прогнозні щомісячні обсяги кредиторської заборгованості 80000 грн.

Оплата закупівель виконується наступним чином:

- оплачується в місяць закупівлі – 65 %;
- кредиторська заборгованість за сировину, що погашається в наступному місяці – 35%.

Задача 31. Складіть графік погашення кредиторської заборгованості з оплати праці на другий квартал року, якщо відома наступна інформація:

- заборгованість станом на 01.04 складає 5000 грн.;
- прогнозні щомісячні обсяги виробництва продукції складають 12000 од.;
- планова норма трудомісткості – 3,2 год./од.;
- годинна тарифна ставка оплати праці – 23,5 грн./год.;

Виплата заробітної плати здійснюється таким чином:

- сплачується в поточному місяці (аванс) – 40%;
- сплачується в наступному місяці (залишок заробітної плати) – 60%.

3. ЛІТЕРАТУРА

1. Бабайлов, В.К. Методология высшего образования: на пути к новой парадигме / В. Бабайлов, О. Васильковская // Новый коллегіум. – 2013. – № 1. – С.3 – 7.

2. 4. Бабайлов, В.К. Эволюция парадигм экономики / В. Бабайлов // Проблемы і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – №2(7), том 1. – 2014. – Харків: ХНАДУ, 2014 – 212 с.

3. В.К. Бабайлов. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Соціальна відповідальність» для студентів денної форми навчання спеціальностей 7.050107 та 8.050107. – Харків: ХНАДУ, 2012 – 12 с.

4. Бригхэм Ю.Ф. Финансовый менеджмент / Ю.Ф. Бригхэм, М.С. Эрхардт. – [10-е изд.]. – СПб.: Питер, 2011. – 960с.

5. Пазинич В.І. Фінансовий менеджмент / В.І. Пазинич, А.В. Шулешко. – К.: ЦУЛ, 2011. – 408 с.

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 011, N 13-14, N 15-16, N 17, ст. 112. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

6. Господарський кодекс України // [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/господарський%20кодекс%20україни>

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку, затвержені наказом Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. –

Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=293533

8. Деділова Т.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів напряму підготовки 7.03050401, 8.03050401 «Економіка підприємства» / Т.В. Деділова, І.І. Токар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://files.khadi.kharkov.ua/upravlinnya-ta-biznesu/ekonomiki-pidpriemstva/itemlist/category/96-mv-do-prakt-ep.html>

9. Конспект лекцій з дисципліни «Стратегічне управління підприємством» / С.Ф. Большенко // Файловий архів ХНАДУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://files.khadi.kharkov.ua/>

10. Управління персоналом / Балабанова Л.В., О.В.Сардак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/upravlinnya_personalom_-_balabanova_1_v

11. Мошнов В.А. Комплексная оценка конкурентоспособности предприятия // http://www.cfin.ru/management/strategy/estimate_competitiveness.shtml

12. Фасхиев Х.А. Попова Е.В. Как измерить конкурентоспособность предприятия? // Маркетинг в России и за рубежом. – 2003. – №4. / <http://www.dis.ru/market/arhiv/2003/4/8.html>
13. Андрійчук В. Регіональна інтеграція як складова глобалізації / В. Андрійчук // Економіка України. – 2011. – № 7. – С. 94 – 95.
14. Бабій Л. Роль наднаціональних і міжнародних організацій у формуванні глобального економічного правопорядку / Л. Бабій // Право України. – 2010. – № 1. – С. 155 – 162.
15. Білорус О.Г. Глобальна інтеграція і тенденції кризової еволюції світу / О.Г. Білорус // Економічний часопис – XXI. – 2010. – № № 7/8. – С. 3 – 9.
16. Бондаренко Н.В. Роль державного сектора економіки в розвитку держави в умовах глобалізації / Н.В. Бондаренко // Економіка і держава. – 2010. – № 5. – С. 60 – 63.
17. Будкін В. Економічна глобалізація: витоки, тенденції та протиріччя / В. Будкін // Економіка України. – 2010. – № 11. – С. 87 – 89.
18. Булана О. Державна підтримка підприємств реального сектора економіки в Україні в умовах її інтеграції у СОТ і ЄС / О. Булана // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 68 – 78.
19. Гайдук В.А. Вплив економічної глобалізації на модифікацію чинників конкурентоспроможності національної економіки / В.А. Гайдук // Економіка і держава. – 2010. – № 8. – С. 7 – 9.
20. Головня О.М. Вплив глобалізаційних процесів на соціально-економічне зростання України: оцінка загроз і можливостей / О.М. Головня // Економіка і держава. – 2010. – № 6. – С. 6 – 9.
21. Геєць В. Конфігурація геополітичної карти світу та її проблемність / В. Геєць // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 4 – 15.
22. Гончарова О.В. Альянсні форми управління у глобальному середовищі / О.В. Гончарова // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 14. – С. 43 – 49.
23. Горник В.Г. Оцінка ролі та місця України у міжнародних економічних відносинах / В.Г. Горник // Економіка і держава. – 2011. – № 3. – С. 125 – 127.
24. Григор О.О. Оцінка рівня глобалізації та аналіз рівня відкритості України світовому ринку / О.О. Григор // Економіка і держава. – 2010. – № 10. – С. 104 – 106.
25. Дергачова В. Глобалізація та інтернаціоналізація світогосподарських зв'язків: основні виклики і перспективи розвитку / В. Дергачова // Економіка України. – 2010. – № 3. – С. 91 – 95.
26. Жуков С.А. Формування комплексної регіональної моделі входження України в Європейський Союз / С.А. Жуков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 6. – С. 143 – 149.
27. Запухляк В.З. Інвестиційна складова економічного розвитку країн в умовах глобалізації / В.З. Запухляк // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 19. – С. 13 – 15.
28. Фролова Т.О. Інвестиційний фактор глобального лідерства / Т.О. Фролова // Інвестиції: критика та досвід. – 2012. – № 8. – С. 8 – 13.

29. Яценко О.М. Методологічні засади глобалізації, її фактори і детермінанти / О.М. Яценко // Економіка АПК. – 2011. – № 11. – С. 144 – 152.
30. Ястремська О.М. Інтелектуальна власність: [навч. посіб.] / О.М. Ястремська, Д.О. Ріпка. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 279 с.
31. Економіка інтелектуальної власності: [навч. посіб.] / Цибульов П.М., Солошенко П.В., Цибульська Л.Ю. – Маріуполь : Рената, 2010. – 147 с.
32. Черевко Г.В. Інтелектуальна власність : [навч. посіб.] / Черевко Г.В. – К. : Знання, 2008. – 412 с.
33. Лазебний В.С. Основи інтелектуальної власності та її захисту / Лазебний В.С., Розорінов Г.М., Толюпа С.В. – К. : Ліра-К, 2011. – 150 с.
34. Жарова А.К. Защита интеллектуальной собственности : [учебник] / Жарова А.К. – [2-е изд.]. – М. : Высшая школа экономики, 2015. – 426 с.
35. Интеллектуальная собственность в сети Интернет: способы защиты [Электронный ресурс]. – 2012. – Режим доступа: <http://c-n-l.eu/assets/files/intellectual.pdf>.
36. Економіка й організація інноваційної діяльності: підручник / за ред. О.І. Волкова, М.П. Денисенка. – К.:Професіонал, 2011. – 960 с.
37. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч.посіб. / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – К.: Академія, 2011. – 400 с.
38. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник. / С.М. Ілляшенко. – Суми :Університетська книга, 2010. – 334 с.
39. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2010. – 394 с.
40. Жихор О.Б. Інноваційний розвиток регіону: монографія / О.Б. Жихор, Т.М. Куценко. – К.: УБС НБУ, 2012. – 251 с.
41. Інноваційна стратегія українських реформ / А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко. – К.: Знання, 2012. – 336 с.
42. Інвестиційно-інноваційні чинники формування розвитку й управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства: Монографія / Солоха Д.В., Морева В.В., Чирков С.О., Козлова В.Я., Белякова О.В. – Донецьк: СПД Дмитренко Л.Р., 2010. – 400 с.
43. Инновации и экономический рост: Монография / Отв. ред. К. Микульский. – М. : Наука, 2010. –377с.
44. Соловьев В.П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетический эффект инноваций) / В.П. Соловьев. – К. : Феникс, 2011. - 560 с.

4. ВИСНОВОК

Критерії оцінки за вступний екзамен:

Оцінка в балах	Оцінка за нац. шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії
90 – 100	Відмінно	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80 – 89	Добре	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість їхнього виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо , усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67 – 74	Задовільно	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , але прогалини не несуть істотного характеру , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань виконані, можливо, містять помилки
60 – 66		E	«Посередньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , багато передбачені програмою навчання навчальні завдання не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
35 – 59	Незадовільно	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
1 – 34		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значимого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Затверджено на засіданні кафедри економіки і підприємництва
 Протокол №08 от « 03 » грудня 2020 р.

Зав. каф. економіки і підприємництва, проф.

І.Ю. Шевченко